

Türkiye Cümhuriyetile Çin Cümhuriyeti arasında aktedilen dostluk muahedesinin tasdıkı hakkında 1/943 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye encümeni mazbatası

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı 6/919

17-IV-1934

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyetile Çin Cümhuriyeti arasında 4 nisan 934 tarihinde « Ankara » da imza edilen dostluk muahedesinin tasdıkı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 12-IV-934 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Çin ile dostluk ve ticaret rabıtalарının tesisi için 1929 senesinde Vaşingtonda başlanılmış olan müzakerelere bilâhare Çinde bir maslahatgüzarlık ihdası üzerine Nankinde devam edilmiş ve 1930 senesinde ceeryan eden bu müzakereler neticesinde bir dostluk, ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedesi projesi hazırlanmıştı. O aralık bütçe mülâhazalarına binaen mezkûr maslahatgüzarlığın ilga edilmesi üzerine muahedenin imzasına imkân bulunamamıştı.

O vakitten beri Çin Hükümeti Londra, Paris ve Bern sefirleri vasıtasile müteaddit defalar Hükümetimize müracaat etmiş ve evvelce hazırlanan metnin ya aynen veya şimdilik yalnız dostluk ahkâmını havi kısmının imzası suretile iki memleket arasında bir an evvel münasebet tesisi arzusunu izhar eylemiştir.

1930 senesinde ahkâmı tesbit edilmiş olan ikamet, ticaret ve seyrisefain muahedesi metinlerinin bu günkü iktisadî ve ticarî şeraite tevafuk etmeyeceği ve binaenaleyh projede bazı tadilât yapılması icap edeceği mülâhaza edilerek bu hususta yapılacak tetkikatın neticelenmesine intizaren şimdilik yalnız dostluk muahedesinin imzasında Çinlilerle mutabık kalınmış ve bu muahede ahiren Ankaraya gelen Çinin Bern sefirile 4 nisan 1934 tarihinde imza edilmiştir.

Meclisi Âlinin tasvibine arzedilen işbu dostluk muahedesi hukuku düvel ahkâmı ve muamelei müteakabile ve mütesaviye esasları dairesinde hazırlanmış ve metni Hükümetimizce şimdiye kadar aktedilmiş olan dostluk muahedelerine tamamen muvafık bulunmuş olduğu cihetle ihtiva eylediği maddeler hakkında tafsilât itası zait görülmüştür efendim.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 37
Esas No. 1/943

9 - V - 1934

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Çin Cümhuriyeti arasında 4 nisan 1934 tarihinde Ankarada imza edilen dostluk muahedesinin tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetine 12 - IV - 1934 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Türkiyenin şimdiye kadar diğer bir çok Devletlerle aktetmiş olduğu dostluk muahedeleri esasları dairesinde tanzim edilmiş olan bu muahedenin tasdikı hakkındaki kanun lâyihası encümenimizde tasvip edilmiş ve Heyeti umumiyyeye arz

zedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdimi kararlaştırılmıştır.

Hariciye E. R. N.	M. M.	Kâtip
Diyarbakir	Diyarbakir	
Zeki Mesut	Zeki Mesut	Necmettin
Aza	Aza	Aza
Kocaeli	İstanbul	Elâziz
İ. Süreyya	Salâh Cıncöz	Fazıl Ahmet
Aza		
Trabzon		
H. Nebizade		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cümhuriyeti ile Çin Cümhuriyeti arasında 4 nisan 1934 tarihinde Ankarada imza edilen dostluk muahedesininin tasdikına dair kanun

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Çin Cümhuriyeti arasında 4 nisan 1934 tarihinde Ankarada imza edilen dostluk muahedesini tasvip ve kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-

killeri Heyeti memurdur.

12 - IV - 1934

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
İsmet	Ş. Saracoğlu	Zekâi	Ş. Kaya
Ha. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
Dr. T. Rüştü	Fuat	Hikmet	Ali
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
M. Celâl	Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

Türkiye Cümhuriyeti ile Çin Cümhuriyeti arasında dostluk muahedesi

Bir taraftan

Türkiye Cümhuriyeti,

Diğer taraftan

Çin Cümhuriyeti,

Aralarında samimî dostluk rabıtaları tesis ve takviyesi arzusu ile mütehassis olarak bir dostluk muahedesi aktine karar vermişler ve bu maksatla,

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri:

Hariciye vekili ve İzmir mebusu Tefik Rüştü Beyefendi,

Çin Cümhuriyeti Millî Hükûmeti Reisi Hazretleri:

Çin Cümhuriyetinin Bern'de Fevkalâde murahhas ve orta elçisi M. V. Hoo Chi-Tsai Cenaplarını murahhasları olarak tayin etmişlerdir. Bu zevat usulüne muvafık görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Türkiye Cümhuriyeti ile Çin Cümhuriyeti arasında, kezalik iki memleketin tebaaları arasında samimî ve ebedî sulh ve dostluk cari olacaktır.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflar, iki Devlet arasında, hukuku düvel prensiplerine tevfikan, diplomatik münasebetler tesisi hususunda mutabıktırlar.

Tarafeyn, herbirinin diplomatik mümessillerinin, diğer Taraf arazisinde, mütekabiliyet şartı ile, hukuku umumiyei düvelin umumî prensiplerile takarrür eden muameleye mazhar olacaklarını kabul ederler.

Madde — 3

Yüksek Âkit Taraflar, memleketleri arasında konsolosluk ve ticaret münasebetlerini, kezalik herbirinin arazisinde diğer Taraf tebaasının yerleşme ve oturma şartlarını atıyen aktedecekleri bir mukavele ile tanzim eylemek hususunda mutabıktırlar.

Madde — 4

Bu muahede Yüksek Âkit Taraflarca, kendi kanunlarına tevfikan, mümkün olan en kısa müddet zarfında tasdik edilecektir. Tasdiknameler, tasdikın icrasından sonra üç ay zarfında Cenevre'de teati olunacak ve muahede tasdiknamelerin teatisinden sonra on beşinci gününden itibaren meriyete girecektir.

Yukarıdaki hükümleri tasdik etmek üzere, iki Taraf murahhasları, bu muahedeyi iki nüsha olarak imza eylediler ve mühürlerini bastılar.

Çin Cümhuriyetinin yirmi üçüncü senesinin dördüncü ayının dördüncü günü tarihine te-kabül eden 4 nisan 1934 tarihinde Ankara'da tanzim edilmiştir.

(İmza) Dr. T. Rüştü

(İmza) Hoo Chi-Tsai

